

Затверджено
рішенням педагогічної ради
від 28 серпня 2024 р.,
протокол №1

Навчальна програма

**«Українська мова. 7 клас» для закладів загальної
середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний
В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.)
«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від
24.07.2023 № 883)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основні завдання предмета «Українська мова» – навчити вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами української мови; виховати свідоме прагнення до вивчення української мови; сформувані духовний світ учнів / учениць, цілісні світоглядні уявлення, загальнолюдські ціннісні орієнтири; розвинути мислення, пам'ять, творчі здібності, естетичні почуття, самоповагу та впевненість у собі. Знання мають стати інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації, успішного професійного становлення та облаштування свого життя.

Програму зорієнтовано на компетентнісне навчання української мови та формування наскрізних умінь, визначених Державним стандартом: читати з розумінням, висловлювати власну думку усно й письмово, критично та системно мислити, діяти творчо, виявляти ініціативність, здатність логічно обґрунтувати позицію, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми. Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, індивідуальний, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів / учениць; їхні потреби та інтереси, які мотивують до активного навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях.

Рекомендована кількість годин на вивчення української мови в 7 кл. – 3 години . Кількість годин на вивчення тієї чи тієї теми вчитель / вчителька розподіляє самостійно.

Очікувані результати навчання – це результати, яких потрібно досягти на певному етапі освітнього процесу. Їх визначено згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання в мовнолітературній освітній галузі.

Відповідає **Модельній навчальній програмі «Українська мова. 7 – 9 класи»** для закладів загальної середньої освіти (автори: **Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.**), яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 24.07.2023 № 883).

Розроблено з урахуванням Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, та Типової освітньої програми для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

140 годин, 4 години на тиждень

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
ВСТУП Українська мова єднає нас <u>Ціннісні орієнтири</u> • Усвідомлення того, що українська мова єднає громадян України, робить Україну сильною європейською державою, а цивілізований світ сприймає носіїв української як сміливих, волелюбних і нескорених. Гордість за свій народ і свою державу. • Повага до державних символів України. • Усвідомлення мовних обов'язків громадянина держави. • Цінності духовної єдності поколінь. Цінності історії свого роду. • Готовність спілкуватись українською як підтвердження духовного становлення та культурного рівня особистості. • Доброзичливе спілкування.		
<i>Учень / учениця:</i> логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] виявляє і передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 1.8.1-1] позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших [9 МОВ 1.8.3-1] коментує та обґрунтовує	МОВНА ЛІНІЯ • Мова – нетлінний скарб кожного народу. Українська мова як засіб єднання, згуртування українського народу. Державна мова – один із найважливіших чинників існування держави. МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Мовленнєвий етикет. Стійкі вислови в системі мовленнєвого етикету українців (зі значенням вітання, прощання, вибачення, вдячності, прохання, згоди, незгоди, співчуття тощо). ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 1. Для чого потрібна єдність, згуртованість народу? 2. Що об'єднує українців? 3. Чому мова має значення? 4. Чи потрібно й чому досконало вивчати мову своєї країни?	МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Коментування висловів відомих людей про українську мову та значення її в житті суспільства. • Перегляд та обговорення відеосюжетів, музичних кліпів тощо, пов'язаних із визначеною темою. • Обговорення ситуації проблемного характеру з метою прийняття рішення, пошуку висновків, розв'язання проблеми. • Розповідь за запропонованою опорною схемою, таблицею, малюнком. • Ознайомлення з українським лінгвістичним інтернет-порталом «Словники України онлайн». • Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. • Колективне укладання переліку цікавих учням / ученицям українськомовних сайтів (фільмів, пісень тощо). • Виконання проєкту (слайд-

актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1] обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3]		шоу, колаж, соціальна реклама, участь у теле- чи радіопередачі, інтерв'ю про українську мову як засіб єднання українського народу). Урок розвитку мовлення Створення мінітекстів, у тому числі діалогів, із використанням стійких мовних висловів етикетного характеру (зі значенням вітання, прощання, вибачення, вдячності, прохання, згоди, незгоди, співчуття тощо).
---	--	---

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО <u>Ціннісні орієнтири</u> • Шанування духовних цінностей народу, повага до національних символів, розуміння внеску українців у світову історію та культуру. • Знання мови як однієї з ознак культурної особистості; необхідність мовної освіти та самоосвіти. • Усвідомлення здоров'я як загальнолюдської цінності; бажання дотримуватися здорового способу життя. • Усвідомлення необхідності використовувати надійні джерела інформації (телебачення, радіо, газети, інтернет-ресурси) для здобування нових знань, розширення свого кругозору. • Прагнення вдосконалювати власне мовлення.		
<i>Учень / учениця:</i> відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1] обговорює актуальність почутого тексту, зв'язок тексту із ситуацією спілкування [9 МОВ 1.1.2-2]	МОВНА ЛІНІЯ Словотвір • Похідні й непохідні слова. Основні способи словотворення. Лексикологія. Фразеологія • Лексичне значення слова. Групи слів за значенням, походженням, вживанням. Фразеологізми. Морфологія • Рід та число іменників. Відмінювання іменників.	МОВНА ЛІНІЯ • Розбір слова за будовою та визначення способу його творення. • Утворення слів вивченими способами, зокрема складних слів. • Тлумачення лексичного значення слів і фразеологізмів. • З'ясування лексичного значення слова за довідником із метою правильного його вживання в реченні.

переказує почуте повідомлення докладно, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети й ситуації спілкування [9 MOB 1.2.1-1] розрізняє окремі елементи маніпуляції [9 MOB 1.4.4-2] визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 MOB 1.5.1-2] комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 MOB 1.6.1-2] визначає специфіку складників структури текстів (зокрема медіатекстів) [9 MOB 2.1.2-2] характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту [9 MOB 2.2.3-1] характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 MOB 2.4.3-1] використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові	Особливості окремих відмінкових форм іменників. - Групи прикметників за значенням. Ступені порівняння прикметників. - Відмінювання числівників. Поєднання числівників з іменниками. Уживання числівників на позначення часу. - Розряди займенників. Орфографічний практикум - Букви <i>е, и</i> на позначення ненаголошених голосних у корені слова. - Правопис префіксів. - Велика буква та лапки у власних назвах. - Правопис складних слів разом і з дефісом. - Зміни приголосних під час творення слів за допомогою суфіксів <i>-ськ-, -ств-</i> та під час творення іменників із суфіксом <i>-ин-</i>. - Подвоєні букви. - Апостроф. М'який знак. - Написання слів іншомовного походження (букви <i>и, і</i>; подвоєні букви; апостроф; м'який знак). Лексичні помилки Уживання слів у невластивому їм значенні; неточне вживання фразеологізмів; тавтологія; уживання зайвого слова; уживання слів, не властивих українській мові (<i>практично</i>). МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ - Повторення вивченого про стилі мовлення. Поняття про публіцистичний стиль. - Поняття про медіатекст. Особливості медійної інформації. Засоби масової інформації (ЗМІ). Поняття про джерело інформації. Надійність джерел інформації. Неправдива (фейкова) інформація. - Новини як оперативні	- Складання речень з омонімами. - Доповнення речень словами з урахуванням контексту, заміна окремих слів синонімічними. - Розрізнення слів різних частин мови. - Відмінювання іменників, числівників, займенників. - Утворення ступенів порівняння прикметників. - Доповнення речень іменниками, прикметниками, числівниками, займенниками у відповідних відмінкових формах. - Виправлення помилок, допущених під час творення ступенів порівняння прикметників. - Складання речень із числівниками на позначення дат і часу. - Записування цифр у реченнях і текстах словами (числівниками). - Вибір форми іменника у сполученні із числівником. - Розрізнення займенників різних розрядів. - Складання і проведення словникових диктантів. - Виправлення орфографічних помилок. - Виконання тестових завдань з орфографії. - Визначення в слові орфограм, записування слів із вивченими орфограмами, виправлення таких помилок. - Робота з орфографічним словником (у т. ч. електронним). - Виправлення в реченнях лексичних помилок. - Відновлення прислів'їв, приказок з певної групи слів. - Створення та розв'язування кроссентів (за вивченим матеріалом). - Ігри зі словами, вікторини, конкурси, ребуси (наприклад: ігри «Відгадай слово», «Віднови прислів'я», «Чарівна скриня», «Так – Ні»). - Створення лепбуків
--	--	--

джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 MOV 2.5.1-1] ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм [9 MOV 3.3.1-1] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 MOV 3.3.2-1] визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок [9 MOV 3.3.3-1] визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням [9 MOV 4.1.1-1] використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 MOV 4.1.1-2]	повідомлення, які містять суспільно важливу та актуальну інформацію (<i>загальне ознайомлення</i>). Достовірність як ознака якісних новин.	«Фразеологізми – окраса мови», «Лексичні помилки». МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. • Аудіювання тексту публіцистичного стилю. • Добирання заголовка тексту. • Формулювання теми й основної думки тексту. Визначення мікротем і тематичних речень. • Колективне складання складного плану прослуханого або прочитаного тексту. • Обґрунтування вибору стилю для розкриття в тексті суспільно важливої теми. • Створення усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. • Редагування словосполучень і речень, у яких допущено граматичні помилки (з коментуванням і без). • Визначення й обґрунтування надійності джерела інформації. • Обґрунтування свого ставлення до конкретної інформації (у т. ч. щодо достовірності, новизни, несуперечливості). • Створення тексту за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо). • Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Уроки розвитку мовлення 1. Докладний письмовий переказ тексту публіцистичного стилю з елементами роздуму (за колективно складеним складним планом). 2. Аналіз письмового переказу. 3. Усний переказ новинного
---	---	---

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ Дієслово <u>Ціннісні орієнтири</u> • Почуття поваги до рідного краю, народу, його історії. Плекання українських національних цінностей. Шанування української культури. • Бережне ставлення до власного здоров'я, дотримання здорового способу життя. • Дотримання правил безпечної поведінки. • Цінності родинної життєдіяльності. Повага до всіх членів родини. • Бережне ставлення до довкілля, усвідомлення взаємозв'язку власного здоров'я зі станом екології. • Доброта, толерантне ставлення до представників різних національностей, людей з інвалідністю. • Повага до прав і свобод людини. • Успішна діяльність у технологічному швидкозмінному середовищі. • Усвідомлення необхідності фінансової грамотності, застосування математичних знань у реальному житті, уміння працювати із числовою інформацією. • Дотримання правил роботи з комп'ютером, планшетом; усвідомлення наслідків ігрової залежності та залежності від соцмереж.		
<i>Учень / учениця:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1] відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4] переказує почуте повідомлення стисло, акцентуючи увагу на	МОВНА ЛІНІЯ • Дієслово: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. • Форми дієслова: неозначена форма (інфінітив), особова форма, дієприкметник, дієприслівник, форми на <i>-но, -то</i> (загальне ознайомлення). • Неозначена форма дієслова (інфінітив). • Вид дієслів (доконаний, недоконаний). • Особові форми дієслова. • Безособові дієслова. • Теперішній час дієслів (змінювання за особами та числами). Правопис і вимова <i>-ться, -ися</i> в дієсловах (повторення).	МОВНА ЛІНІЯ • Виокремлення вжитих у тесті чи реченні дієслів та визначення морфологічних ознак і синтаксичної ролі цих слів. • Розрізнення, виписування та групування дієслів за певними ознаками. • Лінгвістичне мінідослідження. • Творення видових пар та часових і способових форм дієслів. • Складання речень із дієсловами визначеної форми. • Добирання дієслів-синонімів, прислів'їв, приказок, фразеологізмів із дієсловами. Пояснення значень прислів'їв, приказок, фразеологізмів. • Доповнення речень словами в потрібних граматичних формах.

змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети й ситуації спілкування [9 MOB 1.2.1-1] окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення для подальшої інтерпретації [9 MOB 1.4.1-1] коментує інформацію, сприйняту з одного чи кількох джерел [9 MOB 1.5.1-1] комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 MOB 1.6.1-2] добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального й культурного контексту [9 MOB 1.7.1-1] використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикацію, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 MOB 2.1.2-1] характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у	• Минулий час дієслів (змінювання за родами та числами). • Майбутній час дієслів (форми майбутнього часу; змінювання за особами та числами). • Особливості відмінювання дієслів <i>дати, їсти, бути</i> та дієслів з основою на <i>-вісти (відповісти)</i>. • Дієслова I та II дієвідмін. Букви <i>е, и</i> в особових закінченнях дієслів. • Спосіб дієслів (дійсний, умовний, наказовий). • Творення дієслів умовного й наказового способів. М'який знак у дієсловах наказового способу (<i>повторення</i>). • <i>Не</i> з дієсловами. • Наголошування окремих дієслів та їхніх форм (<i>нести, везти, мести, плести, несе, везе, веде, пишу, кажу</i> та ін.). ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 1. Як саме дієслова допомагають нам у спілкуванні? Яку інформацію вони надають про конкретну дію? 2. Який спосіб словотворення, на вашу думку, найпродуктивніший для творення дієслів? 3. У чому полягає взаємозв'язок між дієсловами та особовими займенниками? 4. Що спільного, а що відмінного: 1) між дієсловами минулого й майбутнього часів; 2) між дієсловами теперішнього й майбутнього часів? 4. Чому з наказовою формою дієслова потрібно бути обережними? МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ	• Визначення в слові орфограм, записування дієслів із вивченими орфограмами. • Розбір дієслова як частини мови (за опорною схемою). • Лінгвістичний експеримент (заміна в тексті дієслів минулого часу дієсловами теперішнього часу тощо). • «Коло думок» (обмін думками з метою пошуку відповіді на проблемні запитання). • Обговорення мовної ситуації проблемного характеру з метою прийняття рішення, пошуку висновків, вирішення проблеми. • Групування на тему «Дієслово». • Складання запитань для опитування учнів / учениць із теми «Дієслово». • Мальований скрайбінг, малюнкові схеми на визначену тему («Дієслова майбутнього часу» та ін.). • Робота зі словниками й довідковими джерелами. Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації. • Ігри зі словами (вікторини, конкурси, ребуси, квести). МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Аудіювання, читання та аналіз текстів, які містять дієслова певної форми. • Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. • Формулювання уточнювальних запитань до почутого чи прочитаного для його розуміння. • Зіставлення текстів і графічних матеріалів (схем, таблиць). • Відновлення деформованого тексту. • Виразне читання художніх текстів з коментуванням ролі в мовленні безособових дієслів (наприклад: <i>хмариться, дощить,</i>
---	--	--

ньому [9 MOB 2.4.3-1] представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел, комбінуючи різні способи й засоби візуалізації змісту [9 MOB 2.6.1-2] створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її [9 MOB 2.6.2-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 MOB 2.7.2-1] складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 MOB 3.1.4-1] толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час онлайн-спілкування [9 MOB 3.2.3-2] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 MOB 3.3.2-1] демонструє толерантність	• Бар'єри спілкування Правила гарного слухача. Використання інформації в різних ситуаціях спілкування.	<i>сутеніс, світає</i> та под.). • Усне висловлення, пов'язане з конкретною життєвою ситуацією, з використанням дієслів визначеної форми. • Зіставлення прочитаного із зображенням на малюнку (зокрема передавання емоцій людини в тексті та на малюнку). • Візуалізація текстової інформації; переведення текстової інформації в графічну. • Створення тексту на основі графічних джерел. • Складання речення, напису для постера чи гасла для участі у флешмобі з використанням різних форм дієслів. • Створення пам'ятки чи інструкції з використанням дієслів у неозначеній формі (наприклад: «Безпечна поведінка на водоймах»; «Як безпечно користуватися інтернетом»). • Створення та розігрування діалогів, які містять прохання про допомогу й поради щодо проблемної життєвої ситуації (з використанням дієслів наказового й умовного способів). • Створення допису в соцмережі про важливу подію родини (про подорож із сім'єю до іншого міста). • Складання заголовків для інструкцій і пам'яток із використанням інфінітивів (наприклад: «Як придбати QR-квиток для проїзду», «Як зберегти свій зір»). • Підготовка аудіопам'ятки «Наголошування дієслів». • Створення висловлення – заперечення тези «На грубість потрібно відповідати грубістю» з використанням дієслів із часткою <i>не</i>. • Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. • Виконання проєкту (наприклад, створення відео,
--	---	---

і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [9 МОВ 3.3.3-2] визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням [9 МОВ 4.1.1-1] аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1] творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]		постерів, колажу чи слайд-шоу на тему «Відбудова України» з використанням дієслів різних форм). Уроки розвитку мовлення 1. Есе в публіцистичному стилі з використанням дієслів у неозначеній формі (орієнтовні теми: «Допомогти довкіллю», «Дружити з природою», «Земле барвінкова, дай мені здоров'я»). 2. Аналіз есе. 3. Стислий усний переказ розповідного тексту художнього стилю про виконання певних дій. 4. Письмове висловлення, у якому описано алгоритм дій у певних ситуаціях (наприклад, під час сигналу «Повітряна тривога», пожежі, грози тощо). 5. Усне висловлення за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка, схеми тощо).
---	--	---

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
Дісприкметник. Дієслівні форми на -но, -то <u>Ціннісні орієнтири</u> - Духовні цінності роду. Шанобливе ставлення дітей до батьків. - Сформованість естетичних почуттів, уявлень і знань про прекрасне в житті та мистецтві. - Естетична насолода від пізнання культури, зокрема творів портретного живопису, повага до людських захоплень, творчості як розвитку здібностей і талантів. - Відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших людей. - Прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі.		
Учень / учениця:	МОВНА ЛІНІЯ	МОВНА ЛІНІЯ

формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 MOB 1.1.2-4] переказує почуте повідомлення докладно, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети й ситуації спілкування [9 MOB 1.2.1-1] окреслює тематику та проблематику почутого повідомлення для подальшої інтерпретації [9 MOB 1.4.1-1] дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [9 MOB 1.5.1-6] характеризує роль, виразальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення [9 MOB 1.5.3-1] використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору [9 MOB 1.7.2-1] пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 MOB 1.8.1-2]	- Дієприкметник як форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. - Активні й пасивні дієприкметники. Обмеженість уживання форм активних дієприкметників теперішнього часу в сучасній українській мові, способи заміни їх. - Творення активних дієприкметників. - Творення пасивних дієприкметників. - Відмінювання дієприкметників. - Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях із дієприкметниковими зворотами. - Буква <i>н</i> у дієприкметниках та букви <i>nn</i> у прикметниках дієприкметникового походження. - Написання <i>не</i> з дієприкметниками. - Дієслівні форми на <i>-но, -то</i>. Речення з дієслівними формами на <i>-но, -то</i>. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ - Яку роль виконують дієприкметники в мові? - Що спільного, а що відмінного між дієприкметником і прикметником? - Дієприкметник більше схожий на дієслово чи на прикметник? МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ - Особливості будови опису зовнішності людини.	- Виокремлення вжитих у тексті чи реченні дієприкметників, дієприкметникових зворотів, дієслівних форм на <i>-но, -то</i>; пояснювання значення їх у мовленні. - Визначення синтаксичної ролі дієприкметника й дієприкметникового звороту. - Лінгвістичне мінідослідження («Як порядок слів впливає на синтаксичну роль дієприкметника», «Як наголос може змінити дієприкметник на прикметник» тощо). - Творення дієприкметників. Виправлення відповідних помилок. - Розбір дієприкметників і дієслівних форм на <i>-но, -то</i> за будовою. - Читання вголос, правильне інтонсування речень із дієприкметниковими зворотами. - Складання речень із дієприкметниками та дієприкметниковими зворотами. - Лінгвістичний експеримент (заміна складних речень синонімічними простими з дієприкметниковими зворотами та навпаки). - Заміна в реченнях пасивних дієприкметників дієслівними формами на <i>-но, -то</i>. - Доповнення речень словами в потрібних граматичних формах. - Обґрунтування орфограм, записування слів із вивченими орфограмами. - Визначення пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування речень із вивченими пунктограмами. - Складання тестових завдань із теми «Дієприкметник». - Створення алгоритму виділення дієприкметникових зворотів комами. - Робота в групах «Навчаючи, учуся».
---	---	--

використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикацію, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 MOV 2.1.2-1] розмежовує в тексті фактичну інформацію та суб'єктивні судження, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень [9 MOV 2.2.2-1] характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 MOV 2.4.3-1] складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 MOV 3.1.4-1] обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи й узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 MOV 3.1.2-3] виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування [9 MOV 3.2.2-1]		- Робота зі словником (у т. ч. електронним). МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ - Читання та аналіз тексту, який містить дісприкметники. - Визначення ключових слів у тексті. - Аналіз будови тексту, виділення зачину, основної частини та кінцівки. - Формулювання уточнювальних запитань за змістом почутого чи прочитаного для його розуміння. - Визначення складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовки, рубрики, виділення). - Розмежування фактичної інформації та суб'єктивних суджень. Спростування чи підтвердження суджень. - Зіставлення текстів із метою визначення недостовірної інформації. - Створення текстів із дісприкметниками й дісприкметниковими зворотами. - Створення усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. Пояснення причин емоційного стану в цій ситуації. - Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. - Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні дісприкметників і дісприкметникових зворотів. - Редагування речень, у яких із дієслівною формою на <i>-но, -то</i> вжито в орудному відмінку іменник чи займенник, що називає / вказує на виконавця (наприклад, неправильно: <i>Вправу виконано учнями</i>; правильно: <i>Вправу виконано</i>; <i>Учні виконали вправу</i>). - Створення повідомлення для соцмережі чи вебсайту з
--	--	--

організовує та проводить онлайн-дискусію, бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем [9 МОВ 3.2.3-1] визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням [9 МОВ 4.1.1-1] аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1]		використанням дієприкметників. • Опис природи, приміщення, будівлі чи місцевості з використанням дієприкметників. • Складання речення-повідомлення для інформування громадськості з використанням дієслівних форм на <i>-но, -то</i> (наприклад: <i>Рух поїздів до станції Жмеринка відновлено</i>). • Проведення в онлайн-середовищі дискусії (орієнтовні теми: «Як зміцнювати Україну: інновації, екологія, національні цінності» «Чому віддавати перевагу – книгам чи телебаченню?»). • Створення розповіді про виконану роботу (прибирання в класі; робота в саду, створення презентації тощо) з використанням дієслівних форм на <i>-но, -то</i>. • Підготовка відеопам'ятки (постер, слайди, відеоролик, схема) для соцмереж про поширені помилки у вживанні дієприкметників. • Бліцпрезентація одного фото на актуальну тему з підписом, у якому використано дієприкметник. • Виконання проєкту (наприклад, презентація дизайну кімнати, будинку, парку, магазину тощо з використанням дієприкметників). Уроки розвитку мовлення 1. Докладний усний переказ розповідного тексту художнього стилю з елементами опису зовнішності людини (за простим планом). 2. Письмовий твір-опис зовнішності людини за картиною в художньому стилі з використанням дієприкметників і дієприкметникових зворотів (за колективно складним планом).
---	--	--

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
Дісприслівник <u>Ціннісні орієнтири</u> • Повага до людей, доброзичливість, ввічливість, толерантність. • Усвідомлення необхідності досягати чогось завдяки наполегливості та праці. • Співпереживання, взаємоповага та взаємодопомога. Співчуття тим, хто перебуває в складних життєвих обставинах, бажання допомогти їм, робити добро. • Здатність розуміти та ефективно використовувати різні фінансові навички, раціонально витрачати власні кошти.		
<i>Учень / учениця:</i> відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 MOB 1.1.2-1] обгрунтовує зв'язок почутого повідомлення з власним та суспільно-історичним досвідом для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях [9 MOB 1.4.5-1] визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 MOB 1.5.1-2] здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією) [9 MOB 1.8.2-1] характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною	МОВНА ЛІНІЯ • Дісприслівник як форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. • Дісприслівниковий зворот. Розділові знаки в реченнях з одиничними дісприслівниками та дісприслівниковими зворотами. • Дісприслівники недоконаного й доконаного виду. Час дісприслівників. • Написання <i>не</i> з дісприслівниками. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 1. Яку роль виконують дісприслівники в мові? 2. Що спільного, а що відмінного між дісприкметником і дісприслівником? 3. Як побудувати речення так, щоб дісприслівник не спотворив його змісту?	МОВНА ЛІНІЯ • Виокремлення вжитих у тесті чи реченні дісприслівників і дісприслівникових зворотів, пояснювання значення їх у мовленні. • Визначення синтаксичної ролі дісприслівника й дісприслівникового звороту. • Лінгвістичне мінідослідження. • Читання вголос, правильне інтонування речень із дісприслівниками та дісприслівниковими зворотами. • Творення дісприслівників, розбір їх за будовою. • Складання речень із дісприслівниками та дісприслівниковими зворотами. • Заміна речень з однорідними присудками та складних речень синонімічними з одиничними дісприслівниками чи дісприслівниковими зворотами. • Добирання прислів'їв, які містять дісприслівники. Змалювання ситуацій, у яких можуть бути використані ці прислів'я. • Визначення пунктограм, обгрунтування вживання розділових знаків, записування речень із вивченими пунктограмами, виправлення таких помилок. • Складання асоціативного куща до теми «Дісприслівник».

думкою тексту [9 MOB 2.2.3-1] використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 MOB 2.5.1-1] складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 MOB 3.1.4-1] оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 MOB 3.1.3-1] толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час онлайн-спілкування [9 MOB 3.2.3-2] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 MOB 3.3.2-1] демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [9 MOB 3.3.3-2]		МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Читання, аналіз, оцінювання тексту, який містить дієприслівники й дієприслівникові звороти. • Пояснення взаємозв'язку між темою, мікротемами й основною думкою тексту. • Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. • Створення усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. • Створення текстів із дієприслівниками й дієприслівниковими зворотами. • Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. • Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні дієприслівників і дієприслівникових зворотів (з коментуванням). • Створення висловлення про волонтерську діяльність, допомогу людям у складних життєвих обставинах із використанням дієприслівникових зворотів (наприклад: <i>дізнавшись про труднощі, порадившись із друзями, перевіривши інформацію, зібравши кошти, перемагаючи труднощі</i>). • Усний коментар спортивного змагання чи пояснення правил виконання фізичних вправ із використанням дієприслівників. • Зіставлення наведеної в тексті інформації (наприклад, риси вдачі людини) з прислів'ями та приказками, які містять дієприслівники. • Пошук інформації з різних джерел і складання рекомендацій про те, як правильно робити покупки, аби заощадити кошти та не натрапити на фінансових шахраїв (з використанням дієприслівників і
---	--	---

визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням [9 MOB 4.1.1-1] аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 MOB 4.1.2-1]		дієприслівникових зворотів). Уроки розвитку мовлення 1. Усний твір розповідного характеру про виконання певних дій на основі власних спостережень із використанням дієприслівникових зворотів (за планом) (орієнтовні теми: «Майстерність петриківського розпису», «У класі робототехніки», «Як зробити гербарій»). 2. Письмове есе в художньому стилі про виконання улюбленої справи з використанням дієприслівникових зворотів (за планом) (наприклад: приготування страви, вишивання, вирощування овочів, створення прикрас із бісеру, догляд за квітами, збирання моделі автомобіля, підготовка відео для соцмереж). 3. Аналіз письмового есе.
---	--	--

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
Прислівник <u>Ціннісні орієнтири</u> - Патріотизм, вірність «малій батьківщині», усвідомлення потреби в збереженні та примноженні духовного багатства народу. - Цінування внутрішньої краси людини, її праці, досягнень, здобутків. - Милосердя, взаємодопомога, співпереживання. - Прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку. - Готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем. - Усвідомлення важливості володіння державною мовою для забезпечення добробуту.		
<i>Учень / учениця:</i> відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 MOB 1.1.2-1] знаходить потрібну	МОВНА ЛІНІЯ - Прислівник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням (<i>практично</i>). - Творення прислівників (<i>практично</i>). Розрізнення прислівників й омонімічних слів	МОВНА ЛІНІЯ - Виокремлення вжитих у реченні чи тексті прислівників та визначення морфологічних ознак і синтаксичної ролі цих слів. - Розрізнення, виписування та групування прислівників за певними ознаками. - Лінгвістичне мінідослідження

інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самотійно визначених цілей [9 MOB 1.3.1-1] аналізує стильові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення [9 MOB 1.4.3-1] обґрунтовує свою позицію щодо почутого повідомлення з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними [9 MOB 1.5.1-4] контролює використання невербальних засобів в умовах реалізації типових стратегій спілкування [9 MOB 1.7.1-2] позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших [9 MOB 1.8.3-1] застосовує різні види критичного читання текстів різних стилів, зокрема фрагментарних [9 MOB 2.1.1-1] коментує власні почуття під час читання тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виразних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту [9 MOB 2.3.2-1] аргументовано висловлюється про	інших частин мови. • Ступені порівняння прислівників. • Букви <i>и</i> та <i>ни</i> у прислівниках. • Букви <i>и</i> та <i>і</i> в кінці прислівників. • Написання прислівників разом, окремо і з дефісом. • Написання прислівникових сполучень. Розрізнення прислівників, які пишемо разом, й однозвучних сполучень слів, які пишемо окремо. • Написання <i>не</i> та <i>ні</i> з прислівниками. • Наголошування прислівників (<i>практично впродовж опрацювання всіх тем</i>). ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 1. Яку роль виконують прислівники в мові? 2. Прислівники якого розряду за значенням, на вашу думку, найважливіші? 3. Чому більшість прислівників сучасної української мови мають завдячувати іншим частинам мови? 4. Що спільного й відмінного в написанні <i>не</i> з прислівниками й прикметниками? МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Портретний нарис.	(«Прислівники якого розряду за значенням вживаємо найчастіше» тощо). • Розбір прислівників за будовою, визначення способу творення. • Складання словникових диктантів із правопису прислівників. • Укладання мінісловника наголосів прислівників. • Творення ступенів порівняння прислівників. • Доповнення речень словами в потрібних граматичних формах. • «Коло думок» (обмін думками з метою пошуку відповіді на проблемні запитання). • Створення «хмари слів» до певної групи прислівників чи підтеми. • Визначення в слові орфограм, записування прислівників із вивченими орфограмами, обґрунтування написання, виправлення орфографічних помилок. • Пояснення значення фразеологізмів (прислів'їв, приказок, крилатих висловів), у яких є прислівники. • Добирання прислів'їв, приказок, фразеологізмів із прислівниками. • Відновлення прислів'їв із певної групи слів. • Добирання прислівників-синонімів, прислівників-антонімів. Створення синонімічних рядів прислівників. • Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з уживанням прислівників. • Підготовка аудіоповідомлення про поширені помилки в наголошуванні прислівників. • Підготовка відеопам'ятки (постер, слайди, відеоролик, схема) для соцмереж про написання прислівників. • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим
---	---	---

актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту [9 MOB 2.4.2-1] характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 MOB 2.4.3-1] представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту [9 MOB 2.6.1-2] створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її [9 MOB 2.6.2-1] створює та презентує тексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику [9 MOB 3.1.2-1] складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 MOB 3.1.4-1] добирає виразні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність		матеріалом). - Робота зі словниками та довідковими джерелами. Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації. - Ігри зі словами (добирання слів, відгадування слів, ребуси, шаради тощо). МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ - Аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту, що містить прислівники, з'ясування ролі прислівників у мовленні. - Добирання заголовка до тексту. - Формулювання теми й основної думки тексту. - Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. - Зіставлення текстів із метою визначення недостовірної інформації. - Зіставлення текстів і графічних матеріалів (схем, діаграм, таблиць тощо). - Створення тексту на основі кількох графічних джерел інформації. - Створення усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією (з використанням прислівників). - Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. - Складання речень з опорними словами – прислівниками (за ілюстрацією). - Усний опис малюнка, за допомогою якого можна проілюструвати прочитаний текст. - Створення висловлення за коміксом, малюнком чи фото (з використанням прислівників). - Створення тексту реклами, що пропагує здоровий спосіб життя (з використанням прислівників різних ступенів порівняння чи прислівникових сполучень).
---	--	--

[9 MOB 3.1.5-2] створює в цифровому середовищі повідомлення для обговорення особистих і соціально важливих проблем [9 MOB 3.2.1-1] безпечно спілкується в цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності [9 MOB 3.2.4-2] визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням [9 MOB 4.1.1-1] аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 MOB 4.1.2-1] творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 MOB 4.2.1-1] взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів [9 MOB 4.2.3-1]		• Створення висловлення, постера, плаката про правила дорожнього руху з використанням прислівників (наприклад: <i>уважно, небезпечно, спочатку, вдень, ліворуч, праворуч, назустріч, надв'орі</i>). • Створення тексту з елементами порівняння погоди в різні періоди (різних співаків / співачок, художніх творів, моделей гаджетів, комп'ютерних ігор тощо) з використанням прислівників різних ступенів порівняння. • Створення тексту для рекламного буклета молодіжного одягу з використанням прислівникових сполучень (наприклад: <i>до лиця, до смаку, не до вподоби, на вибір, в міру, по можливості, час від часу, на радість</i>). • Створення мініопису з використанням прислівників (теми: «Бабусині обійстя», «Стежка до рідної хати», «Пломеніє калина» та ін.). • Створення і розігрування діалогів із використанням прислівників певної тематичної групи (розмова з гостем міста / села; розмова про спортивні досягнення) з використанням етикетних формул. • Створення лінгвістичного есе (орієнтовні теми: «Прислівник – найцікавіша частина мови», «Прислівник – наймолодша частина мови», «Прислівники навколо нас»). • Виконання проєкту (наприклад: 1) складання списку відтворення музичних файлів – пісень чи уривків пісень, у назвах або в приспівках яких є прислівники; 2) створення мультимедійної презентації «10 найцікавіших прислівників»; 3) підготовка та проведення вікторини чи квесту на тему «Прислівник»).
--	--	---

		Уроки розвитку мовлення 1. Письмове повідомлення в соціальній мережі: 1) в офіційно-діловому стилі для вчительки / вчителя; 2) у розмовному стилі для мами / тата чи друга / подруги. 2. Сприймання письмового тексту (читання мовчки тексту, аналіз прочитаного та виконання завдань за змістом, у т.ч. завдання на перетворення інформації з однієї форми в іншу – схема, таблиця, графік). 3. Портретний нарис у публіцистичному стилі (письмово). 4. Письмовий твір-розповідь чи твір-опис фантастичного змісту або казка для братика / сестрички (з використанням прислівників).
--	--	---

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
Службові частини мови. Вигук <u>Ціннісні орієнтири</u> - Патріотизм, соціальна активність, відповідальність, громадянська гідність. - Повага до героїв сучасної України. - Усвідомлення необхідності збереження та відновлення природного середовища, розв'язання питань захисту довкілля. - Самокритичність, бажання розвиватися, духовно зростати, емоційно, соціально та фізично вдосконалюватися. - Уміння відмовлятися від пропозицій, які загрожують життю і здоров'ю. - Усвідомлення необхідності дотримання правил безпечного спілкування, обміну інформацією в соціальних мережах.		
<i>Учень / учениця:</i> адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [9 МОВ 1.1.2-3] самостійно складає і komponує складний план [9 МОВ 1.2.2-1] визначає основну мету та	МОВНА ЛІНІЯ - Службові частини мови (загальні ознаки). Прийменник як службова частина мови. Види прийменників за будовою. Розрізнення прийменників та омонімічних слів інших частин мови. - Написання прийменників разом, окремо та з дефісом. - Особливості вживання	МОВНА ЛІНІЯ - Виокремлення вжитих у реченні чи тексті прийменників, сполучників, часток та визначення їхньої ролі в мовленні. - Розпізнавання, виписування та групування прийменників, сполучників, часток за певними ознаками. - Лінгвістичне мінідослідження («З якою частиною мови прийменники вживаємо

прогнозує наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [9 MOV 1.4.4-1] логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 MOV 1.6.1-1] модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [9 MOV 1.7.1-3] виявляє і передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування [9 MOV 1.8.1-1] коментує власні почуття під час читання тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту [9 MOV 2.3.2-1] характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 MOV 2.4.3-1] використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких	окремих прийменників, зокрема прийменника <i>по</i> (практично). Уживання прийменників <i>у, в; із, зі (зо)</i> (повторення). Синонімічні прийменники. • Сполучник як службова частина мови. Види сполучників за будовою. Сполучники одиничні, повторювані, парні. • Сполучники сурядності та підрядності. Синонімічні сполучники. • Написання сполучників разом та окремо. Розрізнення сполучників <i>зате, проте, щоб, якби</i> та <i>ін.</i> й однозвучних слів, які пишемо окремо. • Частка як службова частина мови. Частки формотворчі та словотворчі. Частки, що надають слову або реченню додаткових відтінків (практично). • Написання часток. • Написання <i>не</i> з різними частинами мови (узагальнення). • Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. • Дефіс у вигуках. Кома та знак оклику в реченнях із вигуками. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 1. Чому прийменник і сполучник мають такі назви? 2. Як відрізнити прийменники від однозвучних слів інших частин мови? 3. Чому сполучниками підрядності не можемо поєднувати однорідні члени речення? 4. Що спільне й відмінне між сполучниками та прийменниками?	найчастіше?», «Сполучники в щоденному спілкуванні» тощо). • Обґрунтування правопису слів службових частин мови, вигуків. • Обґрунтування пунктуації в реченнях, що містять сполучники. • Добирання синонімів. • Розрізнення прийменників, сполучників та омонімічних слів. • Складання речень із використанням службових частин мови. • Добирання сполучників для зв'язку однорідних членів речення та частин складного речення. • Визначення в слові орфограм, записування слів із вивченими орфограмами, виправлення таких помилок. • Творення слів різних частин мови за допомогою часток. • Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних із неправильним уживанням сполучників як... <i>так і; не тільки... але й.</i> • Створення «хмари слів» до теми «Написання <i>не</i> з різними частинами мови». • «Кубування» (відповіді на 6 запитань різних типів, що стосуються теми; використання куба з написами). • Мальований скрайбінг, малюнкові схеми на тему «Написання часток». • Ігри зі словами, вікторини, конкурси (наприклад: ігри «Так – Ні», «Угадай слово», «Чарівна скриня») МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Аудіювання, читання текстів та з'ясування ролі в них слів службових частин мови, вигуків. • Аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту. • Виразне читання, правильне інтонування речень, уривків, що містять частки, вигуки.
---	--	---

джерел [9 МОВ 2.5.1-1] представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел, комбінуючи різні способи й засоби візуалізації змісту [9 МОВ 2.6.1-2] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1] створює та презентує тексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику [9 МОВ 3.1.2-1] складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1] визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням [9 МОВ 4.1.1-1] аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць	5. Чим нам допомагають сполучники? Про що вони можуть нам «розповісти»? МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ Загальні вимоги щодо написання поштової адреси (для поштових відправлень, заповнення бланків документів тощо).	- Редагування словосполучень і речень, у яких допущено помилки у вживанні прийменників. - Відновлення деформованого тексту. - Створення усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією (з використанням визначених слів службових частин мови). - Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. - Створення та розігрування діалогів із використанням запропонованих слів службових частин (наприклад, обмін враженнями після концерту з використанням вигуків, що передають почуття захоплення, радості, подиву та ін.). - Спостереження за вживанням прийменників у фразеологізмах, прислів'ях і приказках. - Добирання прислів'їв і приказок із сполучниками; пісень — із вигуками. - Складання речень з опорними словами та певного змісту. - Створення висловлення з урахуванням ситуації спілкування за малюнком, фото або коміксом (з використанням службових слів). - Створення казки, вірша з використанням звуконаслідувальних слів. - Створення та розігрування діалогів з вигуками. - Візуалізація текстової інформації; переведення текстової інформації в графічну. - Інтерв'ю «Службові слова та їхня роль у мовленні». - Створення слайдів, (відеоролику) про мандрівку Україною з використанням підписів, які місять прийменники. - Бліцпрезентація приспіву однієї пісні, у якому вжито
---	--	--

[9 МОВ 4.1.2-1] творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]		сполучник (прийменник, частку, вигук). • Створення фото-, відео- чи аудіоопам'ятки щодо вживання прийменників, написання часток. • Виконання проєкту (наприклад, флешмоб «Говоримо правильно»). Уроки розвитку мовлення 1. Письмовий твір-роздум у публіцистичному стилі з використанням сполучників підрядності (за самостійно складеним складним планом). 2. Створення та розігрування діалогів (з використанням часток, що надають додаткових відтінків), у тому числі: діалогів, що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам; діалогів в онлайн-середовищі відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної із життєвим досвідом учнів із використанням етикетних формул; діалогів на визначену тему (наприклад: «Улюблена справа», «Примхи погоди», «Змарнований день»). 3. Написання адреси (для поштового відправлення, заповнення бланка документа тощо).
--	--	---

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
-------------------------------	---	---------------------------

УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО про частини мови, правопис їх і використання в мовленні

Ціннісні орієнтири

- Усвідомлення необхідності мовної освіти. Прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя.
- Толерантність, милосердя, взаємоповага.
- Розпізнавання маніпулятивного спілкування та оцінювання його як небезпечного й небажаного. Необхідність протистояння маніпулятивним впливам.
- Бажання та потреба в накопиченні, збереженні й передачі родинних і національних звичаїв, традицій, обрядів, цінностей.

Учень / учениця:	МОВНА ЛІНІЯ	МОВНА ЛІНІЯ
виявляє важливі деталі почутого повідомлення для ілюстрування власного розуміння почутого [9 MOV 1.4.1-2] створює та презентує тексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику [9 MOV 3.1.2-1] добирає виразальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 MOV 3.1.5-2] ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм [9 MOV 3.3.1-1] використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 MOV 4.1.1-2]	• Самостійні та службові частини мови, вигук; роль їх у мовленні; основні морфологічні ознаки; синтаксична роль. • Форми дієслова. • Розряди прислівників за значенням. • Особливості вживання окремих граматичних форм (<i>на вибір учительки / учителя</i>). • Основні орфограми в словах різних частин мови (<i>на вибір учительки / учителя</i>).	• Визначення частин мови в реченнях і текстах. • Групування слів за визначеними характеристиками, установлення відповідностей. • Доповнення речень словами в потрібній граматичній формі. • Складання речень із використанням слів у вказаній граматичній формі. • Вибір граматичної форми слова (з обґрунтуванням). • Складання тестових завдань із морфології. • Написання мінітекстів із поясненням написання слів різних частин мови та вживання різних граматичних форм. • Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування слів із вивченими орфограмами. МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ • Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. • Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. • Зіставлення прочитаного із зображенням на ілюстрації. • Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки. • Створення висловлень узasadної тематики та з використанням визначених слів. • Створення схеми та усне

		висловлення за нею на тему «Чого я навчився / навчилася на уроках української мови». Урок розвитку мовлення Усне есе на теми, пов'язані із завершенням навчального року та планами на канікули (наприклад: «Мої найкращі моменти за навчальний рік», «Мрії про літню подорож», «Найкращий день навчального року», «Плани на літо», «Відпочинок моєї мрії», «Подяка тим, хто зробив мій навчальний рік особливим»).
--	--	---

III ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Додаток 1

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ГАЛУЗЯМИ
результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	Група результатів 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	Група результатів 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	Група результатів 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює написане зі зразком і коригує за допомоги вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази
2	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних	<i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих фактів і елементарних уявлень;	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та

	за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, частково корегує його за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази й повторюючи сказане співрозмовниками
3	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого, припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту почутого	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки щодо прочитаного / переглянутого простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту	<i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, коригує його лише за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; припускається суттєвих помилок; відповідає на частину простих запитань; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; висловлюється простими фразами; часто перепитує, уточнюючи потрібну інформацію
4	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію, отриману від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; пояснює зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з постійною опорою на запропоноване джерело інформації, може пояснити окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за зразком під керівництвом учителя; виконує деякі обов'язки, розподілені в групі, для розв'язання пошукових та/або творчих завдань; підтримує ініційоване іншими спілкування в межах обговорюваної

				теми, використовуючи прості фрази, обмежено вживаючи наукові поняття
5	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частину основної інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; долучається до спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частину основної інформації із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; коментує зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, демонструє утруднення в дотриманні мети та врахуванні адресата, записує висловлення в довільній формі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в передаванні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує основні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> застосовує основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; виконує незначну частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу, під час роботи в групі; долучається до обговорення відомої теми, використовуючи прості фрази, доречно вживаючи окремі наукові поняття
6	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; спілкується в межах запропонованої теми без значних утруднень	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; коментує зміст прочитаного / переглянутого	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, враховуючи мету та адресата, записує висловлення відповідно до вимог жанру; відповідає на запитання вчителя щодо структурно-сислової завершеності власного висловлення в передаванні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; виконує самостійно частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом; розпізнає з допомогою вчителя окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх, зокрема під час роботи в групі; спілкується щодо способу виконання дослідницького та/або творчого завдання, доречно вживаючи основні наукові поняття

7	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює в почутому інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; спілкується в межах запропонованої теми; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює з тексту / медіатексту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо змісту прочитаного / переглянутого	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює у запропонованих джерелах потрібну інформацію; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом самостійно або в співпраці з однокласниками, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх; долучається до обговорення окремих етапів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить окремі аргументи й приклади
8	<i>Учень / учениця:</i> зіставляє, порівнює за визначеними критеріями почуте; добирає прийнятний із запропонованих способів для уявлення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; заохочує до спілкування й долучається до обговорення певної теми; наводить аргументи й приклади щодо почутого	<i>Учень / учениця:</i> зіставляє, порівнює за визначеними критеріями зміст прочитаного / переглянутого; добирає прийнятний із запропонованих способів для уявлення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення змісту й форми прочитаного / переглянутого, наводить аргументи й приклади	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо змісту та форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	<i>Учень / учениця:</i> порівнює, зіставляє наукову інформацію з обраних джерел про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, порівнює матеріал за визначеними ознаками; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення процесу та результатів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить аргументи й приклади, доречно використовуючи наукові поняття
9	<i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману з різних джерел інформацію за визначеними критеріями,	<i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману з кількох текстів / медіатекстів інформацію за визначеними	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію з різних джерел щодо мовних і мовленнєвих одиниць,

	перетворює почуте в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок почутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; ініціює спілкування та обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки	критеріями, інтерпретує зміст прочитаного / переглянутого й перетворює його в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок прочитаного / переглянутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки	повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації в умовах взаємодії (зокрема в цифровому середовищі) з учителем або однокласниками; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень.	мовних і літературних явищ, упорядковує / представляє її в різні способи; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі, відомим способом; обговорює результати наукової та/або творчої роботи, доречно коментує їх, спираючись на знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища
10	<i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних джерел; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обирає доречний спосіб комунікативної взаємодії в групі; переконливо аргументує свою позицію щодо обговорюваної теми	<i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних текстів / медіатекстів; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обстоює свою позицію щодо обговорюваної теми	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень	<i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну інформацію з різних джерел, виявляючи проблеми, що можуть бути досліджені науково, визначає способи використання досліджених одиниць і явищ у власній творчості; виконує дослідницькі та/або окремі творчі завдання самостійно або в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; аргументує власну позицію щодо наукових та/або творчих питань, зокрема в межах вирішення спільних завдань, спираючись на авторитетні джерела
11	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; обирає ефективний спосіб	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію з різних текстів / медіатекстів, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях;	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі;	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює й оцінює за визначеними критеріями наукову інформацію щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; використовує мовні засоби для

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р.: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-devaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Закон України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017): <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (16 січня 2020 р.): <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
4. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf>
5. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795): <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6-kl.Arkhypova.Sichkar.Shylo.14.07.pdf>
6. Підручник А.Онатій, Т.Ткачук. Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Генеза», 2024: <https://drive.google.com/file/d/116cDy695K2vSt9M3UjxRQzzopQjrsrk/view>
7. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/fd3/0bc/602fd30bccb01131290234.pdf>
8. *Зміни до типової освітньої програми для 5-9 класів загальної середньої освіти: наказ МОН № 1120 від 09.08.2024*
9. [Наказ МОН 1093 від 02.08.2024 Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання.](#)
10. **ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО 2024-2025 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ, КВНЗ ВАБО.**
11. [Методичні рекомендації щодо викладання предметів мовно-літературної освітньої галузі \(українська мова та література, зарубіжна література, польська мова, інтегровані курси\) в закладах загальної середньої освіти Вінницької області у 2024/2025 н.р.](#)